

26.10.2022

SA/2022/67014

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Viite: Lausuntopyyntö 17.10.2022

Asia: HE 211/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030

Suomen Akatemia kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Investointi TKI-toimintaan luo pohjaa uudistumiselle ja kansainvälisesti kilpailukykyiselle toiminnalle ja tulevaisuuden kestäväen kasvun mahdollistamiselle. Siksi on hyvä, että lakiesityksessä käytetään käsitettä T&K - rahoitus eikä T&K -meno.

Suunnittelun, toimeenpanon ja seurannan kannalta on tärkeää, että kaikilla toimijoilla on yhdenmukainen käsitys siitä, miten rahoituskokonaisuus rakentuu ja miten siinä kokonaisuudessa rahoitusta tasaisesti lisättäisiin siten, että valtion T&K -rahoitus nousisi yhteensä 4,2 mrd. euroon vuonna 2030. Lakiesityksessä on lausuntokierroksen pohjalta nyt hyvin selvennetty lain tavoitetta valtion rahoituksen kokonaismäärän kehittymisen askeleista, rahoituksen kohdentamisesta valtuuksiin ja määrärahoihin, laskentatavan perusteita sekä sitä, että kaikki T&K -toimintaan suunnattu rahoitus laskettaisiin mukaan kokonaissuman riippumatta siitä, mille momentille rahoitus olisi valtion talousarviossa osoitettu.

TKI-rahoituslain ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan suunnitelman keskinäinen suhde on nyt myös aiempaa selkeämpi. Suunnitelman yhteinen valmistelu ja siihen liittyvät keskustelut tukevat eri toimijoiden sitoutumista tavoitteisiin, mikä edistää toimeenpanon tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Siksi on erittäin tarpeellista, että tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen pitkäaikainen suunnitelma valmistellaan laajapohjaisesti ja sen aikana kuullaan myös sidosryhmiä.

Jotta lisärahoituksesta saataisiin mahdollisimman suuri hyöty irti, riittävä resurssointi Suomen Akatemian ja Business Finlandin toimintamenoihin on välttämätöntä. Tämä mahdollistaa TKI-toimijoiden tehokkaamman aktivoinnin, yhteistyön tiivistämisen ja siten jaettavan TKI-

rahoituksen suuremman vaikuttavuuden. Akatemia kiittää siitä, että lakiesityksessä on nyt selkeästi määritelty se, että valtuuksien tasokorotuksen edellyttämän toimintamenojen lisärahoitus on tarkoitus kattaa rahoituslain mukaisista T&K -rahoituksen korotuksista.

Akatemia kannattaa lakiesityksen tavoitetta siitä, että T&K -rahoituksen tason tarkistuksessa on harkinnanvaraisuutta ja siinä voidaan huomioida myös laskusuhdanteet. Rahoituksen ennakoitavuuden kannalta on kuitenkin erityisen tärkeää, että esityksen mukaisesti rahoitustason tarkistaminen ei vaikuttaisi aiempina vuosina budjetoituun T&K -menojen tasoon eli se ei vähentäisi aiempia korotuksia. Tämä lisää rahoituksen ennustettavuutta ja luottamusta, jotka ovat keskeisiä edellytyksiä rohkealle ja uutta luovalle T&K -toiminnalle.

Rahoitusta voitaisiin lakiesityksen mukaan korotuksen vähentämisen sijaan kohdentaa myös julkiseen T&K -toimintaan, jos arvioitaisiin, että yksityisten T&K -investointien edellytyksiä voitaisiin näin tehokkaammin edistää. Akatemian näkemyksen mukaan tällainen mahdollisuus tukee laajasti T&K toiminnan monimuotoista vaikuttavuutta.

Maailmanpoliittinen tilanne korostaa tiedon ja osaamisen huoltovarmuutta, jonka edellytys on riittävä rahoitus ja TKI-järjestelmän kehittäminen tasapainoisesti. Lakiesitys antaa toteutuessaan systemaattiselle ja tasapainoiselle kehittämiselle vahvan pohjan, jolla voimme vastata nykyisiin ja tulevaisuuden haasteisiin.

Pääjohtaja

Paula Eerola

Ylijohtaja, tutkimus

Riitta Maijala

